

مصطفی جعفری، سرمؤلف ارزیابی جهانی تغییر اقلیم (IPCC)، برنده مشترک
 جایزه صلح نوبل در سال ۲۰۰۷ میلادی، عضو هیئت علمی و مشاور تغییر
 اقلیم، مجری تدوین استراتژیک برنامه کلان تحقیقات تغییر اقلیم
 پست الکترونیکی: mostafafafari@rifr-ac.ir

نتایج تغییر اقلیم در دبی چه بود؟

بیست و هشتمین نشست اعضای کنوانسیون تغییر اقلیم (UNFCCC-COP28) در دبی برگزار شد. طبق فهرست منتشر شده از طرف مسئولین کنوانسیون تغییر اقلیم در سازمان ملل متحد، در مجموع ۸۳۸۸۴ نفر از ۱۹۶ کشور عضو، ۲۳۳۱ سازمان ناظر و ۱۰۰۲ سازمان رسانه‌ای (مدیا) در این جلسه حضور داشتند. البته تعدادی (۲۰۸۹ نفر) هم به صورت غیر حضوری در جلسه شرکت کردند.

بیست و هشتمین نشست سالانه آب‌وهوایی سازمان ملل متحد، که دولت‌ها در آن در مورد چگونگی محدود کردن تولید سوخت‌های فسیلی و آماده شدن برای تغییرات آب‌وهوایی بحث خواهند کرد، از پنجشنبه ۹ آذر در امارات آغاز شد و تا ۲۱ آذر ادامه پیدا کرد. بیش از ۷۰ هزار مهمان از ۱۹۸ کشور جهان (۱۹۷ کشور به علاوه اتحادیه اروپا) از جمله رهبران ۱۸۰ کشور در این اجلاس شرکت نمودند (منبع خبر داخلی). کنفرانس تغییرات آب‌وهوایی ۲۰۲۳ سازمان ملل متحد (COP28) شامل پنجمین جلسه اعضای توافق‌نامه پاریس (CMA 5) نیز بود. برای برگزاری COP28 در دبی، ۱۵۳ کشور از مجموع ۱۹۳ کشور عضو از این قطعنامه حمایت کردند. ۱۰ کشور از جمله آمریکا، اسرائیل و اتریش رأی منفی و ۲۳ کشور از جمله بریتانیا و آلمان رأی ممتنع دادند.

معمولاً برگزاری چنین جلسات مهم و گسترده‌ای برای کشورها مهم است، زیرا می‌توانند حداکثر استفاده را در رابطه با اهداف ملی بنمایند و نظرات خود را بیان کنند و در صورت امکان در قالب مصوبات سازمان ملل متحد زمینه اجرایی شدن آنها را فراهم نمایند. به همین منظور در اکثر اوقات، چنین جلساتی علاوه بر هدف اصلی، حاشیه‌هایی را نیز به همراه دارد. کشور ایران در سال ۱۹۹۲ میلادی کنوانسیون را امضا کرد و در سال ۱۹۹۶ به طور رسمی و قانونی به عضویت کنوانسیون درآمد.

بیست و هشتمین نشست اعضای کنوانسیون تغییر اقلیم (COP27) در شرم‌الشیخ مصر برگزار شده بود، رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست نیز در این نشست شرکت کرده بودند و در مصاحبه با خبرگزاری‌های مهر و ایسنا، گزارش‌هایی را از این جلسه ارائه نمودند که توسط رسانه‌ها منعکس شد. ایشان درباره گازهای گلخانه‌ای و تاب‌آوری کشور در برابر تغییر اقلیم اظهار کرد: مسئله تاب‌آوری در دستورکار COP های مختلف و نشست‌های متفاوت درباره تغییر اقلیم است. کنفرانس اعضا هر سال در یکی از کشورهایی که در این کنوانسیون عضو هستند، برگزار می‌شود، وی ادامه داد: موضوع اصلی در این نشست‌ها بحث تاب‌آوری، سازگاری، کاهش انتشار و ... است و انسان باید با این واقعیت کنار آید. گرمایش زمین پیامدهای بسیاری همچون سیلاب، خشک‌سالی و ... دارد. ما باید نسبت به کاهش گازهای گلخانه‌ای اقدام کنیم، دستورالعمل اصلی نشست‌های تغییر اقلیم به صورت سالیانه است. ایشان به مواردی از اقدامات اشاره کردند که احتمالاً باید در قالب اقدام یک سال اخیر در COP28 ارائه می‌شد. ایشان مطالبی در رابطه با موافقت‌نامه پاریس و سوخت‌های فسیلی مطرح کردند که به نظر می‌آید، باید به صورت روزآمد شده در COP28 ارائه می‌شد. رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست با اشاره به نشست مصر گفت: یکی از مسائل اساسی که در نشست مصر مطرح شد، مسائل مربوط به تأمین منابع مالی در حمایت از اقدامات بود که کشورهای توسعه‌یافته متعهد به انجام وظایف خود هستند.

اما آنچه در دبی گذشت هم شامل متن و حاشیه‌هایی بود. رئیس‌جمهور که از قبل دعوت شده بودند، به دلایلی در اجلاس شرکت نکردند. وزیر نیرو نیز، که به عنوان نماینده ایران در جلسه شرکت کردند، به دلایلی اجلاس را ترک کردند. آیا ما گزارش و مطلبی در رابطه با موضوع نشست یعنی تغییر اقلیم برای ارائه داشتیم؟ آیا مسئله سوخت‌های فسیلی برای ما موضوع مهمی نیست؟ آیا ما به کمک‌های در نظر گرفته شده برای کشورهای متأثر از تغییرات اقلیمی نیاز نداریم؟ در نهایت، آیا تغییر اقلیم در کشور ما اتفاق افتاده است؟! در این اجلاس موضوعات مهمی در رابطه با کشورهای تولیدکننده نفت و کاهش مصرف سوخت‌های فسیلی و جایگزینی انرژی‌های پاک بررسی و تصمیمات مهمی اتخاذ شد.

سازمان کشورهای صادرکننده نفت، اپک در سال ۱۹۶۰ در بغداد توسط ایران، عراق،

کویت، عربستان سعودی و ونزوئلا بنیانگذاری شد، بعدها کشورهای قطر (عضویت در ۱۹۶۱ و خاتمه عضویت در ۲۰۱۹)، اندونزی (عضویت در ۱۹۶۲، تعلیق در ۲۰۰۹)، الحاق در ژانویه ۲۰۱۶ و تعلیق در نوامبر ۲۰۱۶)، لیبی (عضویت در ۱۹۶۲)، امارات متحده عربی (عضویت در ۱۹۶۷)، الجزایر (عضویت در ۱۹۶۹)، نیجریه (عضویت در ۱۹۷۱)، اکوادور (عضویت در ۱۹۷۳ و تعلیق در ۱۹۹۲ و الحاق در ۲۰۰۷ و خروج در ۲۰۲۰)، گابن (عضویت در ۱۹۷۵)، خاتمه عضویت در ۱۹۹۵ و الحاق مجدد در ۲۰۱۶)، آنگولا (عضویت در ۲۰۰۷)، گینه استوایی (عضویت در ۲۰۱۷) و کنگو (عضویت در ۲۰۱۸) به عضویت این سازمان درآمدند.

کشورهای اصلی تولیدکننده گازهای گلخانه‌ای، که عوامل انسانی مهم در افزایش دما و تغییر اقلیم هستند، سعی می‌کنند از اقدامات خود دفاع و ضرورت تولید گازهای گلخانه‌ای خود را توجیه کنند. البته ایران هم جزو ده کشور اولیه تولیدکننده گازهای گلخانه‌ای معرفی می‌شود. رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست در پی برگزاری COP27، با بیان اینکه سه کشور بزرگ چین، آمریکا و هند، بیش از ۸۰ درصد گازهای گلخانه‌ای جهان را تولید می‌کنند، اظهار کرده بودند: ایران دهمین کشور تولیدکننده گازهای گلخانه‌ای است و هرچند نقش کمی در این موضوع دارد، یکی از کشورهای تولیدکننده گازهای گلخانه‌ای محسوب می‌شود، این وضعیت با توجه به تغییرات اقلیمی موجود، سوخت‌های فسیلی، ناوگان حمل‌ونقل اعم از بین شهری و درون شهری و اوضاع صنایع و معادن و غیره روشن است.

از موضوعات مطرح و بررسی شده در COP28، حمایت از کشورهایی بود که تحت تأثیر عوامل مخرب تغییر اقلیم هستند و از نظر اقتصادی، بنیه ضعیفی دارند و از توانایی لازم برای جبران خسارت‌های وارده برخوردار نیستند، بنابراین، نیازمند کمک‌های بین‌المللی از طرف سایر کشورها هستند.

آمریکا، دومین کشور تولیدکننده گازهای گلخانه‌ای جهان، با وجود تولید بالای نفت و گاز، در COP28 مدعی مقابله با بحران تغییرات آب‌وهوایی و رهبری کشورها در این موضوع شده است. خانم کاملا هریس در دومین روز از سخنرانی‌های رهبران جهان در کنفرانس دبی، سخنرانی خود را ایراد کرد، جایی که نزدیک به ۲۰۰ کشور در حال بررسی رویکردی بین‌المللی برای مقابله با گرمایش جهانی بودند و بحث در مورد اینکه آیا سوخت‌های فسیلی باید نقش خود را در اقتصاد انرژی آینده حفظ کنند یا نه؟ کاملا هریس به سخنرانی جاه‌طلبانه جو بایدن در اجلاس دو سال پیش اشاره کرد اینکه، آمریکا بار دیگر رهبری جهانی برای مقابله با بحران آب‌وهوایی خواهد بود، او مدعی شد: «از آن زمان آمریکا جاه‌طلبی خود را به عمل تبدیل کرده است.» او فهرستی از یارانه بیش از ۴۰۰ میلیارد دلاری تأمین شده توسط قانون کاهش تورم ۲۰۲۲، همچنین قانون آب‌وهوایی را ارائه کرد که جو بایدن آن را امضا و ادعا کرده، سبیلی از سرمایه‌گذاری در انرژی پاک به راه انداخته است. این مقام آمریکایی همچنین وعده داد، کشورش سه میلیارد دلار به صندوق آب‌وهوای سبز کمک می‌کند، این صندوق به کشورهای در حال توسعه برای مقابله با گرمایش جهانی کمک خواهد کرد.

توافق این نشست بسیار ضعیف بود، زیرا کشورهای ثروتمند توسعه‌یافته (شمال) از تعهد مالی به کشورهای در حال توسعه (جنوب) که مایل به انتقال به انرژی‌های تجدیدپذیر هستند، اما ابزار لازم را برای تأمین مالی این انتقال ندارند و همچنان به شدت به سوخت‌های فسیلی وابسته هستند، خودداری کردند. توافق‌نامه نهایی که به سختی انجام شد، به طور چشمگیری از آنچه ممکن است در بحبوحه تشدید خطرات آب‌وهوایی موردنیاز باشد، کمتر است.

منابع مورد استفاده برای کسب اطلاعات بیشتر:

- سایت سازمان ملل متحد

- سایت کنفرانس COP28

<https://iraneconomist.com/fa/news/669743>

<https://www.tabnak.ir/fa/news/1151169>

https://www.opec.org/opec_web/en/about_us/25.htm